

ZÁPIS: IGLO ERC na téma zapojení zemí s rozšiřující účastí do projektů ERC

Datum:	27.10.2021
Místo konání:	Online
Zapsal/a:	Lenka Pavličová, junior odborný konzultant pro výzkum

1

Dne 27. října 2021 se uskutečnilo setkání pracovní skupiny IGLO se zaměřením na ERC, v rámci něhož představil **Andrzej Jajszczyk (ERC)** údaje a tendence týkající se zapojení tzv. zemí s rozšiřující účastí do projektů ERC.

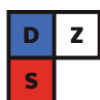
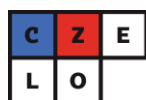
Jajszczyk upozornil na to, že kategorie *zemí s rozšiřující účastí* je flexibilní a Evropská komise ji definuje zvláště pro každý rámcový program. V případě Horizontu Evropa se do této kategorie řadí nejen tzv. země EU 13 (kam patří i ČR), ale navíc i Řecko a Portugalsko. Česká republika se podle představených statistik řadí v rámci zemí EU 13 mezi ty nejnákladnější.

Jajszczyk dále přiblížil problém míry úspěšnosti zasílaných žádostí o ERC granty v rámci zemí s rozšiřující účastí v období 2012–2018. Společným fenoménem je nízká kvalita těchto žádostí a nízký počet zaslaných žádostí, nicméně v současné době dochází k mírnému zlepšování. Jajszczyk uvedl, že 65 % ze všech žádostí zaslaných těmito zeměmi v období 2012–2018 bylo hodnoceno známkou C, tedy nedostačující. 25 % z celkového počtu žádostí pak známkou B, tedy již s ucházející kvalitou, a pouze 10 % všech žádostí dosáhlo na známku A, tedy velice kvalitní projektová žádost. V případě České republiky bylo v období 2012–2018 zasláno na 400 žádostí, přesně polovina z nich byla hodnocena známkou C, známkou B pak více než čtvrtina a zbývající žádosti obdržely A. Česká republika tudíž vykázala lepší výsledky, než uvádějí průměrná data za země EU 13.

Čím je tato nízká míra úspěšnosti u těchto zemí způsobena? Jajszczyk vysvětlil, že je to z části způsobeno nízkým HDP v těchto zemích, v jehož důsledku není v národním rozpočtu dostatek peněz na podporu vědy a výzkumu. Dále i podíl výdajů vynaložených na výzkum a vývoj (hrubé výdaje na výzkum a vývoj, tzv. ukazatel GERD) je v zemích EU 13 značně nižší než u nejnákladnějších zemí EU, jako je např. Francie, Německo nebo Nizozemsko. Dalším ukazatelem je korelace mezi množstvím získaných ERC grantů a mírou publikování v nejvyšších vědeckých časopisech, kdy v případě zemí EU 13 nízký počet získaných ERC grantů odráží nízkou kvalitu vědců a vědkyň působících na domácí půdě, a tudíž nižší kvalitní publikaci.

V roce 2015 provedlo ERC mezi hlavními řešiteli výzkumných projektů ze zemí s rozšiřující účastí průzkum, dle něhož mezi hlavní příčiny nízké úspěšnosti patří následující:

- Tzv. vědecká izolace, kdy vynikající vědec nebo vědkyně spolupracuje s těmi majícími pouze průměrné vědecké a výzkumné zkušenosti.
- Nedostatečná kultura vědecké excelence; nedobrý systém finanční motivace
- Nedostatek programů motivujících ke kariéernímu růstu, výběrové řízení upřednostňující výzkumníky a výzkumnice „odchované“ na stejné univerzitě, která výběrové řízení vypisuje.
- Nízké platy i pro ty nejšpičkovější vědce a vědkyně, kvůli čemuž je obtížné přilákat ty mladé do akademické oblasti, raději totiž upřednostňují výzkum v průmyslovém odvětví nebo v zahraničí.
- Nevyhovující systém financování výzkumu
- Podpora poskytovaná žadatelům a žadatelkám o ERC granty je nedostatečná. Samo ERC se v tomto ohledu však snaží o zlepšení a snaží se prostřednictvím svých aktivit podporovat činnost místních výzkumných institucí a univerzit.
- Chybějící zahraniční zkušenost nebo jen velmi málo takových zkušeností. V tomto případě je hlavním problémem to, že výzkumníci a výzkumnice po obdržení doktorátu PhD. často zůstávají

PODPOŘENO
PROJEKTEM
MŠMT MS2102

pracovat na své mateřské univerzitě a nevyhledávají dlouhodobou výzkumnou zkušenost na zahraničních výzkumných institucích.

Nicméně Jajsczyk upozornil, že v roce 2021 jde sledovat jisté pozitivní signály, jako např. růst počtu podaných žádostí o ERC Starting grant víceméně ve všech zemích EU 13, větší počet žádostí o ERC Consolidator grant (v případě ČR však mírný pokles), atd.

Jajsczyk řekl, že cílem ERC je plně využít evropského potenciálu pro hraniční výzkum, ale bez toho, aniž by ERC bylo nuceno snižovat své požadavky a měřítka na špičkový výzkum. ERC by rádo země s rozšiřující účastí podpořilo, zavedlo proto několik opatření, např. spravedlivé hodnocení na principech inkluzivity, zvyšování povědomí o ERC grantech atd. Dále také poskytování doporučení a rad tvůrcům národních politik, jak např. z národních zdrojů finančně podporovat ERC finalisty a finalistky, jak na národní úrovni poskytnout ERC žadatelům a žadatelkám podporu při zlepšování jejich projektových žádostí, jak v hodnoceních na národní úrovni zohlednit účast v ERC projektech, jak zajistit kvalitní a konkurenceschopné akademické prostředí.

Jedním z nástrojů ERC pro posílení účastí zemí EU 13 je tzv. [ERC Visiting Fellowship Scheme](#), který umožňuje potenciálním žadatelům a žadatelkám krátkou výzkumnou mobilitu v délce 1–6 měsíců u výzkumného týmu, kde působí ERC výzkumník nebo výzkumnice. Tato mobilita je financována z národních zdrojů a je otevřena všem kvalitním a špičkovým výzkumníkům a výzkumnicím. K účasti je nutný zvací dopis od ERC výzkumníka nebo výzkumnice a od instituce, kde působí. Maximálně 1–2 roky po skončení této mobility je pak nutné podat projektovou žádost o ERC grant.

Dalším nástrojem ERC je tzv. [ERC Mentoring Initiative](#), která příjemcům a příjemkyním ERC grantu umožňuje navštívit země s rozšiřující účastí s cílem podělit se o své zkušenosti a poskytnout případným žadatelům a žadatelkám podporu prostřednictvím tzv. mentorování. V České republice se tohoto programu v roce 2021 účastní Česká národní expertní skupina úzce spolupracující s národními kontaktními body Technologického centra AV ČR.

Více informací o tomto mentoringovém schématu naleznete rovněž [na webu CZELO](#).

Q&A

Q: Existují statistiky, do kterých zemí je uskutečňováno nejvíce mobility v rámci *ERC Visiting Fellowship Scheme*?

Andrzej Jajsczyk (AJ): Ano, existují, nejvíce mobilit v rámci tohoto nástroje je do tzv. výzkumných supervelmocí, jako je Francie, Nizozemsko, Německo a Velká Británie (před Brexitem).

Q: Může za nižší účast na *ERC Visiting Fellowship Scheme* financování z národních zdrojů?

AJ: Ano, to jistě může být jedním z důvodů.

